

Datum

2022-09-19

Vår referens

Helen Nilsson

Projektledare

Helen.Nilsson2@malmo.se

**Malmöinitiativ om att göra det enkelt och lagligt att rädda bra mat
MN-2022-5092**

Sammanfattning

Miljönämnden har fått ett Malmöinitiativ som handlar om att det ska vara enkelt och lagligt att rädda bra mat för att minska matsvinnet. Initiativtagaren föreslår bland annat att folkvalda politiker i Malmö ska driva matsvinnfrågan till partikollegor på nationell nivå för att åstadkomma en lagförändring som innebär att det blir olagligt att slänga ätbar mat. Initiativtagaren önskar också att Malmö stad tar fram en lokal handlingsplan mot matsvinn i Malmö.

Miljönämnden i Malmö stad anser att matsvinn är ett viktigt ämne och insatser behövs för att minska matsvinnet och dess påverkan på klimatet. Nämnden anser att frågan om förbud mot att slänga ätbar mat är intressant och att den bör utredas på nationell nivå. Gällande förslaget om handlingsplan har Malmö stad en liten påverkan på aktörers matsvinn då insatserna till stor del bygger på frivillighet från företagets sida. Genom Klimatomställning Malmö arbetar Malmö stad med klimatkontrakt där företag, Malmöbor och andra aktörer erbjuds stöd med att identifiera individuella åtaganden och motivera till klimatsmarta val i vardagen.

Förslag till beslut

1.Miljönämnden svarar på Malmöinitiativet enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2022-09-19
- Bilaga 1 Malmöinitiativet EF20220078

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2022-10-27

Beslutet skickas till

Initiativet.stk@malmo.se

Ärendet

Malmöinitiativet är en e-tjänst där Malmöbor (personer i alla åldrar som är folkbordförda i Malmö) kan lämna in förslag till Malmö stad. Initiativ som får fler än 100 röster tas upp och behandlas av respektive ansvarig politisk nämnd.

Bakgrund

Miljönämnden har fått Malmöinitiativet *Gör det enkelt och lagligt att rädda bra mat*. Initiativtagaren vill att det ska bli enklare och lagligt att rädda ätbar mat som annars kastas. Bland annat föreslår initiativtagaren följande:

- 1) **Att frågan lyfts till en nationell nivå genom folkvalda politiker i Malmö.**
Initiativtagaren informerar att det i Frankrike sedan år 2016 är förbjudet att slänga ätbar mat. Initiativtagaren vill att politiker i Malmö ska lyfta frågan till politiker på nationell nivå så att även Sverige kan göra det svårt, dyrt och olagligt att kasta ätbar mat.
- 2) **Upprätta en lokal handlingsplan mot matsvinn och se över vilka insatser som kan göras lokalt.**
Initiativtagaren ger exempel på vad som kan ingå i en handlingsplan:
  - a. Skärpt tillsyn och regelverk gällande avfallshantering för butikerna. I dag är det lätt för butikerna att kasta stora mängder ätbar mat och utan att sortera sitt avfall.
  - b. Stötta lokala matbanker genom att hjälpa till med kommunens kyl-transportkedja.
  - c. Skapa gröna jobb genom att inrätta kommunala matbanker.
  - d. Identifiera de aktörer som kastar stora mängder mat genom ett samarbete med Sysav och VA Syd.
  - e. Planera en matsvinnfestival i Malmö för att öka kunskap, inspirera och ändra normer kring mat och matsvinn.

Att minska matsvinn är ett av delmålen i FN:s Agenda 2030 under mål 12 om hållbar konsumtion och produktion. Då matsvinn bidrar till växthusgasutsläpp bidrar arbetet med minskat matsvinn även till målet i *Miljöprogram för Malmö stad 2021 – 2030* som handlar om att Malmöns konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser ska vara på god väg till en hållbar nivå år 2030.

Att minska matsvinnet är en stor utmaning där alla behöver bidra för att minska stadens klimatpåverkan och onödigt slöseri med resurser. Enligt siffror från Naturvårdsverket slängdes det 910 000 ton mat i Sverige år 2020¹. Tabellen nedan visar att matavfall förekommer i alla led av livsmedelskedjan. Det finns en skillnad mellan matavfall (oundvikligt matavfall som slaktrester, kaffesump, och skal), och matsvinn (onödigt matavfall som till exempel felmärkta livsmedel, brödrester och överbliven frukt).

Tabellen visar att livsmedelsbutikerna står för en stor del av avfallet men att det främst är hushållen som slänger en stor andel mat.

Led i livsmedelskedjan	Totalt (ton) 2020	Per person (kg) 2020
Jordbruk och fiske	22 000	2

Livsmedelsindustri	53 000	5
Livsmedelsbutiker	100 000	10
Restauranger och hotell	65 000	6
Offentliga måltider	33 000	3
Hushåll	635 000	61
Varav onödigt avfall (matsvinn) från hushåll	178 000	17
Varav oundvikligt livsmedelsavfall från hushåll	457 000	44
Totalt	910 000	88

Förvaltningens förslag till yttrande

Klimatomställning Malmö är Malmö stads kraftsamling för att mobilisera offentliga verksamheter, näringsliv, akademi, föreningar och Malmöbor för att gemensamt lösa stadens klimatutmaningar. Arbetet utgår från målen i *Miljöprogram för Malmö stad 2021 – 2030*. Inom Klimatomställning Malmö pågår ett utvecklingsarbete med lokala klimatkontrakt som innebär att Malmöbor och andra centrala aktörer i omställningen ska erbjudas stöd att identifiera individuella åtaganden och motiveras till klimatsmarta val i vardagen som gör skillnad för Malmö och planeten. Miljönämndens förhoppning är att arbetet med klimatkontrakten ska stötta Malmöbor och andra aktörer att göra mer hållbara val, till exempel när det gäller att minska sitt matsvinn. Just matsvinnet kan enkelt minimeras med hjälp av små ändringar i vardagen och innebär även minskade utgifter för hushållen.

Malmö stad bevakar även det nationella arbetet som Naturvårdsverket och Jordbruksverket driver på uppdrag av regeringen för att minska matsvinnet. Inom ramen för det arbetet har det tagits fram en handlingsplan där fyra övergripande punkter identifierats för att nå framgång:

1. **Ett nationellt mål och utveckling av uppföljningsmetoder**
Tydliga nationella mål är avgörande för att privata och offentliga aktörer ska få legitimitet i sina åtgärder. Det är också viktigt att kunna göra relevant uppföljning för att kunna påvisa en effekt av arbetet.
2. **Ett aktivt samarbete mellan branschaktörer i livsmedelskedjan**
Ifall aktörerna samordnar sina insatser kan en större effekt uppnås. Det är viktigt att matsvinn inte bara skickas uppåt eller nedåt i handelskedjan, vilket är en risk om varje aktör agerar enskilt.
3. **Ett förändrat konsumentbeteende**
Konsumenternas medvetenhet och motivation är en viktig del i arbetet att minska matsvinnet eftersom den största andelen matsvinn uppstår i hushållet. Det krävs därför insatser av många olika aktörer för att åstadkomma beteendeförändringar i denna målgrupp.
4. **Utredning, forskning och innovation**
Det finns behov av att inhämta och utveckla kunskapen i frågor som rör matsvinn och vilken effekt olika åtgärder uppnår.

Miljönämndens svar på Malmöinitiativet om matsvinn

---

¹ Naturvårdsverket 2022, Livsmedelsavfall i Sverige 2020

Driva frågan uppåt - Miljönämnden anser att frågan om förbud mot att slänga ätbar mat är intressant och att den bör utredas på nationell nivå. Detta kan med fördel göras med beaktande av erfarenheter av hur lagstiftningen i Frankrike fungerar i praktiken.

En lokal handlingsplan mot matsvinn - Malmö stad har endast direkt rådighet över sina egna verksamheter och där sker ett aktivt arbete med att minska matsvinnet i alla led. Dock kan arbetet intensifieras ytterligare. Handlingsplaner kan bidra till arbetet då verksamheterna mäter och analyserar matsvinnet och utifrån det gör anpassade handlingsplaner. Malmö stads verksamhet Skolrestauranger har sedan länge utfört svinmätningar i samtliga kök två gånger om året. Skolköken har i dag en lokal handlingsplan för att minska matsvinnet. Skolrestaurangers mål är att minska matsvinnet med 50 procent till år 2030 enligt målet i *Kretsloppsplan 2021 – 2030*.

Malmö stad har, utöver sitt tillsynsarbete, möjlighet att informera och inspirera privata aktörer till förebyggande matsvinnarbete som ett led i att minska Malmös klimatavtryck. Malmö stad har de senaste åren genomfört ett antal initiativ inom ramen av olika projekt. Till exempel inom projektet FoodMalmö (år 2019 – 2021) anordnades en inspirationsverkstad på temat *Matsvinn som resurs* med syftet att inspirera till minskat matsvinn och för att skapa dialog kring matsvinn i Malmö. Deltagare var lokala matsvinnaktörer (till exempel Rude Food, Skåne Stadsmission, Spill, Food2Change, Folkets Pops, Sysav och Arena 305) samt kommunala kök. Projektet Cleantech TIPP: Food Loop System (år 2016 – 2019) arbetade med att minska matsvinnet i butiks- och grossistled. Genom att förstå problematiken i livsmedelskedjan hittades innovativa samarbeten mellan butik/grossist och entreprenörer med lösningar på matsvinnproblematiken.

Skärpt tillsyn och regelverk gällande avfallshantering för livsmedelsbutikerna - Malmö stad har i dagsläget endast en liten rådighet att styra livsmedelsföretag mot minskat matsvinn utanför tillsynsarbetet och gällande lagstiftning. Miljönämnden anser att rådgivning genom tillsynen är av vikt. Livsmedelsföretag kan i dag vända sig till tillsynsverksamheten för information och rådgivning kring säker hantering av mat. Det finns därmed goda möjligheter för livsmedelsbutiker att se till att ätbar mat inte blir avfall. Systemet bygger dock i hög grad på frivillighet.

Enligt *Kretsloppsplan 2021 - 2030* ska tillsynsplaneringen även omfatta besök av livsmedelsverksamheter i syfte att granska och ställa krav på deras resurs- och avfallshantering, i enlighet med avfallslagstiftningen, inklusive de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken². Vidare kan miljönämnden konstatera att flera krav i avfallsförordningen (2022:614) skärps från den 1 januari 2023. De utökade kraven innebär att verksamheter ska sortera ut och separera förpackningar från annat avfall. Effekterna av denna lagändring medför att det kan bli dyrare för verksamheter att hantera vissa typer av avfall, bland annat matavfall, eftersom det krävs extra arbete vid separeringen av förpackningen från innehållet. Detta leder förhoppningsvis till att verksamheter gör ytterligare ansträngningar för att minska mängden livsmedel som blir till avfall samtidigt som andra material kan återvinnas i högre utsträckning.

Stötta lokala matbanker genom att hjälpa till med kommunens kyl-transportkedja - Malmö stad äger inga egna kylbilar. Alla leveranser av livsmedel till de kommunala verksamheterna handhas av upphandlade livsmedelsleverantörer.

---

² Kretsloppsplan 2021 – 2330, VA Syd, sidan 22

Skapa gröna jobb genom att inrätta kommunala matbanker - Malmö stad har inte rådighet över hur matsvinn hanteras i livsmedelsbutiker. Malmö stad har däremot möjlighet att informera och inspirera butiker att se över sina rutiner och jobba mer proaktivt med att minska matsvinnet i butiken och att samarbeta med de frivilligorganisationer som organiserar matbanker, något som miljönämnden ställer sig positiv till.

Identifiera de aktörer som kastar stora mängder mat - Enligt Sysav saknas siffror på hur mycket ätbar mat som de individuella livsmedelsbutikerna slänger. Malmö stad skickar regelbundet ut nyhetsbrev till livsmedelsverksamheter i staden för att sprida information om de senaste lagändringarna inom livsmedelshantering och avfallsfrågan. Många livsmedelsbutiker arbetar redan aktivt med frågan, till exempel har Ica ett ramavtal med föreningen Food2Change och Stadsmissionen i Malmö får överbliven mat från till exempel City Gross och Lidl.

Planera en matsvinnfestival i Malmö - Det genomfördes en matsvinnfestival i Malmö för Malmöborna 2019, vilken anordnades som en del av projektet *Rädda Maten* (projektmedtagare Hållbar Utveckling Skåne, Länsstyrelsen Skåne och Sparbanken Skåne). Miljönämnden välkomnar liknande aktiviteter framöver.

Barnkonventionen

Matsvinn bidrar bland annat till det ökade utsläpp av växthusgaser vilket i sin tur påverkar framtidens miljö för barn och unga. Malmö stad behöver arbeta för hållbar konsumtion av mat för kommande generationer.

Förslaget har utarbetats av Helen Nilsson, Projektledare

Samråd har skett med Nasrin Bigdelou, Enhetschef, miljöstrategiska avdelningen; Louise Dahl Gottberg, projektledare, miljöstrategiska avdelningen; Gunilla Andersson, projektledare, miljöstrategiska avdelningen; Veronika Hoffman, projektledare, miljöstrategiska avdelningen; Arvid Nordland, enhetschef, avdelning för livsmedelskontroll; Martina Deriu, livsmedelsinspektör, avdelning för livsmedelskontroll; Marie Wigren Skogseid, miljöinspektör, avdelning för miljö och hälsoskydd; Per Reinholdtzon, miljöinspektör, avdelning för miljö och hälsoskydd; och Erik Molander, Stadsjurist.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Sofie Holmkvist
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelning